ఆంధ్రపత్రిక దీపావళి అనుబంధం

ప్రాచీనాంధ్ర కళాప్రతిభను చాటే మాచెర్ల కుడ్యచిత్రాలు

ఈ అమూల్య సంపదను సంరక్షించు కోవడానికి తక్షణచర్యలు అవసరం

శ్రీ ఖండవిల్లి సుబ్బారావు

మాచర్ల గ్రామం, ఆంధ్రదేశ శిల్పసంపదకు పుట్టినిల్లు అనదగిన గుంటూరుజిల్లాలో గుంటూరుకు 80 మైళ్ళ దూరంలో వున్నది జగద్విఖ్యాతమైన నాగార్జునకొండ మాచర్లకు 14 మైళ్ళు మాత్రమే మాచర్లలో వీరభద్రేశ్వరాలయంలోని ముఖ్యమంటపపు లోకప్పుపైన అంతటా యీ కుడ్యచిత్రాలు చిత్రితమైయున్నాయి

ఈ వీరభద్రేశ్వరాలయ ప్రాకారాన్ని అనుకునే పెన్నకేశవాలయం వున్నది పెన్నకేశవాలయం పల్నాటివీరుడైన బ్రహ్మనాయుడిచే ప్రతిష్ఠితమైనట్లు దానశాసనాలువున్నాయి

పెన్నకేశవాలయ ప్రతిష్ఠ జరిగిన కొంతకాలానికి బ్రహ్మనాయుడి సామంతులలో ఒకరిచే యీ వీరభద్రేశ్వరాలయం నిర్మితమైనట్లు పెద్దలవల్ల వింటాము

ఆలయ నిర్మాణం జరిగిన తర్వాత కొంతకాలం గడిచిన పిమ్మట ఈ కుడ్యచిత్రాలు రచించబడిన పిమ్మటన్నప్పటికి, చిత్రాలలో పడుము పడుమ వ్రాయబడిన లిపిలోని ప్రత్యేక లక్షణాల వృష్ట్యా యీ చిత్రరచన పదిశాలగు పందల ఎండ్ల క్రితమో జరిగి వుండనటం స్పష్టం

ఈ శాలుగు శతాబ్దాల కాలంలో చిత్రాలలో చాలా భాగం శిథిలావస్థ పొందగా, ప్రస్తుతం రెండుమూడు పందల చిత్రాలు రూపూ, రేఖ, మెరుగు పొందిని ప్రాచీనాంధ్ర చిత్రకళ యొక్క ప్రతిభను చాటుతూ నిల్చి వున్నాయి

సుమారు 40 చతురపు గజముల పైశాల్యం గలిగిన మంటప భాగంలో, పైకప్పు అంతటా, ఒక అంగుళం భాగం కూడా వ్యర్థం కాకుండా, పార్వతీ కల్యాణం, కిరాతార్జునీయం, దక్షయజ్ఞవిధ్వంసం, వీరభద్ర జననం దశావతారాది పురాణ ఘట్టాలు శివలీలలు సర్వాంగ సుందరముగా చిత్రితమై వున్నాయి

దేవదానవ వృత్తాంతాలు, పెండ్లి వూరేగింపులు, రాజులపటాలు, రాజస్త్రీలు, మొదలైన లోక సామాన్య విషయాలు ఆ కాలంలో ఆచారాదికాలు కూడా యీ పురాణ వృత్తాంతాలతో పెనవేసి, శిల్పుల సర్వజనానురంజకంగా యీ కుడ్య చిత్రరచన సాగించారు. చిత్రాలన్నీ అలంకరణ రేఖా ప్రాధాన్యంగాను, జానపద చిత్రరచనా సంప్రదాయానికి చెందినవిగానూ వుంటాయి

యీ చిత్రాలలో మొదట శిల్పులు చాలా రంగులువాడి వుంటారు కాని కాలక్రమేణా ఆవర్ణాలు మాసిపోయి యిప్పట్లో ఎరుపు, పసుపు, కనుపించీ కనుపించని విధంగా కొంచం పసుపు, రంగులు మాత్రం అగుపిస్తున్నాయి.

వస్త్రాలమీద అలంకరణలోనూ ఆభరణ, ముఖాద్యవయవ రచనా విధానంలోనూ, యింకా అనేక విషయాలలో యీ కుడ్యచిత్రాలు లేపాక్షికుడ్య చిత్రాలను పోలివుండటం గమనించ దగివున్నది

మంటపంలో ఉత్తర దిక్కుగా వున్న శాలుగు స్తంభాల మధ్యప్రదేశంలోని చిత్రాలు చాలా మటుకు మంచి స్థితిలో వున్నాయి పార్వతీ కల్యాణంలోని వివిధ ఘట్టాలు ఆ స్థలంలో చిత్రితమై వున్నాయి పార్వతీ పరమేశ్వరులను పల్లకీలో వూరేగిస్తున్నట్లు, నూతన వధూవరులను గృహ ప్రవేశం చేయిస్తున్నట్లు, బంతులాడిస్తున్నట్లు, యిటువంటి ఆంధ్ర దేశీయ వైవాహికాచారాలను, ముచ్చట్లనూ ఆ పార్వతీ కల్యాణచిత్రాలలోయిమిడ్చి శిల్పి అతి హృద్యంగా చిత్రించాడు యీ చిత్రాలలో శివుని మూర్తి చిత్రణం కొన్ని కొన్ని చోట్ల పరమాద్భుతంగా వుంది ప్రవాహ రేఖలను స్ఫురింపచేసే అంత సుకుమారమైన రేఖలతో, శిల్పి శివాకృతికి ఎంత గాంభీర్యాన్ని తేగలిగాడా అని ఆలోచిస్తే ఆశ్చర్యం అవుతుంది

యీ చిత్రాలను చూస్తూవుంటే, నేను ఏదో దివ్య ప్రపంచాన్ని సందర్శించినట్లయి, యీ స్థలంలోనే నేను యింకా కొంతకాలం వుండిపోయి యిక్కడ చిత్రాలన్నిటిని చిత్రించుకు రాజాలన్నంత ఒక తీవ్రమైన అభిలాష నాలో కలిగింది

ఈ చిత్రాలు కళా విపాసులు సందర్శనూ అంతగానూ పుత్తేజపరుస్తాయి కళా ప్రపంచానికి, ముఖ్యంగా ఆంధ్రదేశానికి, అమూల్యమైయిన ఈ ప్రాచీన కుడ్య చిత్ర సంపదం తా తగిన పరిరక్షణలేక అంతరించి పోవడానికి సిద్ధంగా వున్నదని చెప్పటానికి చాలా విచారమవుతోంది ఆలయంలో కళ్యాణాది పనులయాలలో కొంగడాల పొగకు పొగచూరి పాడైపోయి, కెలులు విరిగిపోయి క్రమేణా రంగులు వెలిసిపోయి శిథిలమైపోయిన చిత్రాలు పోను మిగతా చిత్రాలుకూడా యిదేవిధంగా వుపేక్ష చేస్తే చాలా తొందరలో మనకు గాకుండా అయిపోతాయి అనడానికి ఏమీ సందేహం లేదు

ఆంధ్రదేశంలో తెలిసి వున్నంత వరకూ లేపాక్షిలోనూ, యీ మాచర్లలోనూ మట్టుకే ప్రాచీన కుడ్యచిత్రాలు వున్నట్లు కనుపిస్తుంది లేపాక్షిలో చిత్రాలను కొందరు కళాభిజ్ఞులు తొందరలోనే ప్రచురింప బూనుకోవడం చాలా సంతోషింప దగినది శిథిలమైపోయినవి పోను మిగతా వాటికైనా పరిరక్షణ ఏర్పాట్లు చేయడం సమర్థులైన చిత్రకారులచేత వాటికి నకళ్లు వ్రాయించి పుస్తక రూపంలో ప్రచురించడం ద్వారాగాని ఆ నకళ్లు మ్యూజియంలో భద్రపర్చడం ద్వారా గాని మాచర్ల కుడ్య చిత్రాలను సముద్ధరించుకోవడం ఎంతేనా అవసరం

టపాకాయల సర్దా

(శ్రీ తెన్నేటి సూరి)

1

తల్లి: ఒరే మల్లూ! అబ్బబ్బబ్బా! పెదులు బద్ధలై పోతూ యేవిటా పెరటిలూ మీ రూ సూ—గ ది లో అన్నయ్య రాసుకుంటున్నాడన్న సంగతేవన్నా మరుందా?

రామూ: అన్నయ్య "హాస్టుకిల్సు" రాసుకుంటున్నాట్ట గాని కొట్టకురా మల్లు! (తనే కొడతాడు)

తల్లి: రామూ! పెరుగుతున్నది నీకన్న పెద్దవరోలు రోకళ్లు, తీసి పెలిపెమీద గిరవాట్టేస్తాను — రోగం కుదురుతుంది

మల్లు: పండగ పెళ్లి పోనీరే అమ్మా! ఆనక పెలిపెమీద గిరవాట్టేస్తే వచ్చే సంవత్సరంపెరా పడుంటాయి

రామూ: అమ్మ పెరుగుతున్న దేవిటో ఇంతకీ! నాకు అర్థమై యేడవటం లేదురా తమ్ముడూ

మల్లు: అర్థం కాకపోవటమేవిటే —రోలు రోకలి పెగిస్తే—అరాస్తాలాక్కుని పెలిపెమీద గిరవాట్టేసి, పిపుమీద రెండు పెపరట్లు అంటిస్తాం పంటోంది—అయినా పండగపూటా కొడుతుందిట గానీ

తల్లి: పండగపూటా కొట్టవని పసుల పడదామనుకుంటున్నానా—జాగ్రత్త పిపు పెట్లగొట్టేస్తాను

మల్లు: ఎందుకు కొడతావు లేవే—పండగపూటా పిల్లల్ని కొట్టగూడదని నీకు మాత్రం తెలీదా యేవిటి?

రామూ: అది గాదు రామల్లూ! అసలు సంగతి నీకింకా అర్థంకాలేదు, అమ్మ అంటున్నదూట ఏవిటంటే, అంతి వాళ్లకు మేపట్లుర్లయి వుండి పాటురకంలా యీదవకపాడు ఇవన్ముగ్గురు పుచ్చుకు ఆఘోరించే గతే విటే గనుక మన మూడయ్యా పంపిన, ఆ ఉసిపసరుకు ఇట్టలుబ్బాడో, వాటిని పెలిపెమీదనుంచి తింపి పెలిగించుకో మంటున్నది

వసంత అమ్మా!— మా పడయ్య నీమ టపాకాయలు పంపాట్టే?— ఉ అందులో పగం శాకిచ్చేయ్యాలిందే (మా రామునగా తండ్రి శాలు తొక్కుతుంది)

రామూ ఏడవకే మొద్దూ; పెలిపెమీదినుంచిదించి భాగాలు వేద్దాంగా

మల్లు —

దించేపెయ్
దించేపెయ్
నిచ్చెన తెస్తా
దించేపెయ్—
కాల్చేపెయ్
పేల్చేపెయ్

ఛాం, ఢీమ్, టాపీక్ టపాసు—టుస్!

పేలటం లేదురా అన్నాయ్! దమ్ముకున్నట్టున్నాయ్

తల్లి: ఏడిశారులే; —మా పాళ్లను దెప్పొచ్చాయా, పాట్లు నిల్చు న్న జోలేపా నిలోట్టానికి మీకు అర్థతి లేదు: అదుగో [illegible] పాపకారొచ్చి పెత్తిన పూ ట్టు న్న ప్పుడుగాని, మీ బడాయిలూ మీ పాన్న పడాయిలూ బయటపడవు

మల్లు: మన పడాయి బయటపడే జేవిటన్నాయ్! పోనీ నీమ టపాకాయలు కొని పంపించకపోతే కనీసం రోలు రోకలన్నా కొని పంపిస్తాంగాని ఊరుకుంటామా? ఏవేం చెల్లాయ్! పాపకు రోలు రోకలి కొని పంపిస్తే పాసుండదూ

వసంత: అమ్మొ పాపోయ్ రోలు రోకలి మోతెలింపేటి బుచ్చిగాడు పడుసుకోడూ

మల్లు: బుచ్చిగాడేవిటే

వసంత: బుల్లెత్తయ్య కొడుకు బుచ్చిపాటు లేదుట్రా

రాము - నీ మొహం (నెత్తిమీద పెంట్టికాయపేసి) భావంలే బుచ్చిగాడుగాడే - నీ మొగుడు సంగతి

వసంత - బుచ్చిగాడు పా మొగుడే అన్నాయ్!— మొన్న అత్తయ్యగారింటికి వెళ్లినప్పుడు వాడూ నేనూ పెళ్లి చేసుకున్నాంగా

(అంతా నవ్వుతారు)

మల్లు:—
బుచ్చిగాడి పెళ్లాం
బుడుగో బుడుగో

రామూ:— ఎల్లా తోచిందో గాని నీకు బలే 'పదియా' తోచిందిరా తమ్ముడూ—పాపకు రోలు రోకలి కొని పంపించటం—నిజంగా చాలా మంచి పనేనుకో

మల్లు:— ఏం?—

రామూ:— అవుద్రా రోలు రోకలి కోసం కొంగపెట్టుకుని, పాళ్లమ్మ పట్టు చీర కొంగున దాచుకున్న రూపాయి నోటు పెపాయించేసి కొనేస్తాడనుకో—ఆనక పాళ్లమ్మచేత తన్నులు తినాలంటావా అక్కర్లేదా?

మల్లు:— తెలివిగల పాడైతే-ఆచేత కొంగతనం పండుగపాడుచేసి, తెలివిగా తప్పించుకోగలడు

తల్లి:— ఆదేవిట్రా!— పాపట్టుచీర కొంగునున్న రూపాయినోటు విప్పుకున్నా రాయేవిటి?

రామూ - లేకపోతే యిదన్నీ యెక్కడినుంచి ఊడి పడ్డాయనుకున్నావ్ త్వరగా పొట్టలు కూడా పండేసేయ్యమ్మా! లేకపోతే పేపంతా గాడిదలై పుట్టాల్సిన పస్తుంది—పిప్పు మాలిపాకర్మ!

తల్లి:— ఛీ! ఛీ! గాడిదలై పుట్టడ మేవిటిపాడు మాటలు

వసంత - నేను గనుక పుడితే అందక్కని రామచిలకనై పుడతానుగాని గాడిదనై మాత్రం పుట్టను

రామూ దీపావళి పండుగపాడు టపాకాయలు కాల్చుకుని తీపితినక పోతే గాడిదలై పుడతారని మాష్టారు చెప్పలేదట్రా మల్లూ?

మల్లూ: అవును- నిజంగా పొట్టమ్మా నీమీదనొట్టు—నిజంగా చెప్పారు పొట్టలు తినమని చెప్పలేదు గాని ఏదైనా తీపి తినాలన్నాడు పొట్టలు పగదరపోతే పోనీ లడ్డు చెయ్యి-పాపకు తొక్కుడులడ్డంటే యిష్టం

తల్లి: అవునుగాని రామూ! అలా అడక్కుండా పెట్టెలోనుంచి తీసి యియ్యొచ్చుట్రా?

రామూ అడుగుతే యిచ్చే జానిలా గానే అక్కడికి సుపా!

తల్లి ఇవ్వకపోతే దొంగతనం చేస్తా వన్నమాట?

రామూ: ఇది దొంగతనం యేమాత్రం కాదు నిజంగా దొంగతనమే అయితే చేసిన దొంగ చెప్పకుంటాడా ఎక్కడేనా?

తల్లి దొంగతనం కాకపోతే దాన్ని యేమంటారో!—

రామూ! జన్మహక్కు— మాతృసంపద బిడ్డల జన్మహక్కు— పండే మాతరం!

మల్లు అవుద్రా అన్నాయ్! నువ్వన్నది ముమ్మాటికీ నిజం

'తల్లి హృదయము లోకు తడువుగారా!
తరళ కాంతుల పసుపు త్రవ్వుకోరా!
ఒకరి యాచించేటి
గతి యేలరా?
పరుల పాదముబట్టు
బ్రతుకేలరా?

రాము చూశావా అమ్మ మహాకవి యేవన్నాడో— యాచించటం కుద్ద తప్పని ఖండించాడా లేదా— అందు నిన్ను మేవుయాచించలేదు

మల్లు ఖండించాడని పెల్లిగా ఉంజాలేవిట్రా అన్నాయ్ ఉద్దాటిస్తేనూ

వసంత తెలుగు తల్లిపాట పా మా వచ్చు:

'మా తెలుగుతల్లికి మల్లెపూదండ
మనుగన్న తల్లికి మంగళారతులు'

రామూ అమ్మకి మంగళారతులు అక్కర్లేదే చెల్లాయ్ — పండక్కి పాన్న పట్టుచీర కొనిస్తే చాలు

తల్లి:అయి నా పట్టుచీరెలు కొనాలనే యేవిట్రా అన్నాయ్ పట్టు చీరలూ భగవంతుడూ పూజించటానికి గాని అక్కరకు వచ్చేందుకా

వసంత పట్టు పరికిణ్ణే పన్ను కూడా కట్టుకోనివ్వదన్నాయ్

తల్లి ఉన్నవి రెండూ ఒక పాడే చుట్టబెట్టేసుకుని ఆనక కుడ్డిముండలా

(10వ పేజీ చూడుడు)

దీపావళి

కటికిచీకటి దిశాపటలిపై ముంచెత్తె!
వెలుజాచినా లోక మటవీ మయ మ్మయ్యె!
ఇట బాట లేదు! లేనేలే దనగ నేల!
ఇటుల బ్రాల్మాలి దువ్వటిమునుగు లిడనేల!
బాటసారీ! వాడవాడలం దీ వేళ!
తేటయై వెల్గు నీ దీపావళీజ్వాల!

బాలబాలికల దప్పటుల కలకలములో
లోలమై జగ మొకే ఖేలనమ్మై సాగె!
నీల గగనాన ముత్యాల జడివానలో
లేలు రంగుల కిరీటాల నాట్య మ్మదే!
ఏల యీ సైరాళ్య మిది మహోత్సవదినము
బాలింపు మింక నిశ్శ్వాసమ్ము! రారమ్ము

చిన్ని పావల పాల చిరునవ్వు మెరపుతో—
విన్న నైన మొడంద వెలు గెగయగా జేసి,
ఖిన్న దీన జనమ్ము కన్నువాకిళులలో
సన్నమైపోవు నాశాజ్యోతి మెరయించి,
ప్రతియింట నవ్వు దీపాల తోరణ లాడ,
బ్రతుకు సాగింపు! జీవన పాంథ! మిత్రుడా!

శ్రీ పి గణపతిశాస్త్రి

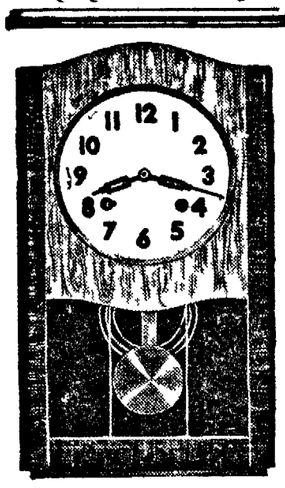

దీపావళికి
సరియైన ఎన్నిక
అల్ట్రా మోడరన్
అసలురకము ఇంద్ర
గోడ గడియారములు వివిధ డిజైనులలో
కి రోజులకు కీయివ్వవలసిన పెండ్యులం
మూమెంటు గంటలు అరగంటకొట్టును
7" తెల్లని ఎనామిల్ తయారు

ఖరీదు రు 70/-
10 సం లు గ్యారంటీ
జోష్జీ, అమ్మకంపన్ను, ప్యాకింగు
అదనము

జిలాల్ అండ్ సన్సు
46, రతన్ బజారు, మద్రాసు 3.
బ్రాంచి: అబిడ్ రోడ్డు, హైదరాబాద్ (దక్కన్)

ఆరోగ్యముండు
గృహమందే
సంతోషముండును

సాధారణముగా తుమిందు ఆహారము గృహ ఆరోగ్యమును పెంపొందించ వేయ వని డాక్టర్లకు తెలియును తక్కువవలసిన ఆహారమును ఉత్తేజపరచుటయును ఓవల్ టిన్ గృహ ఆరోగ్యమునకు తక్కువందిన వస్తువు. పంతోషమును దుదుపు ఇదులో ప్రకృతి ఉన్నముగా దొరకు ఆరోగ్య పదార్థములు సమ్మేళనము మిళితమై యున్నవి. ఇందులో మీగడతో నున్న అవిపాలు, పండిన బార్లి ప్రత్యేకముగా తయారుగావింపబడిన కోకో పదార్థమైన పౌడ్ పదార్థము విటమిన్లు గలవు ఇందులో అధికముగా విటమిన్ డి అండ్ డి కలిగియున్నవి పై రెండు గుణములు ముఖ్యమైనవి

పెద్దవారందరు- శరీరపుష్టి పెంపొందించుటకు ఓవల్టిన్ క్రమముగా త్రాగవలయును పిల్లలకు కండరములు దృఢములు పెరుగు అవిశ్రమకు తోడ్పడును నిద్రపోవుటకు మునుపు తీసుకొనినయెడల సంపూర్ణ విశ్రాంతి విశ్రమకలుగును. ఇతర పదార్థములు వాడకండి

డిస్ట్రిబ్యూటర్లు: గ్రహామ్సు ట్రేడింగ్ కంపెనీ (ఇండియా) లిమిటెడ్

'ఓవల్టిన్'
"గృహములోనివారికి ఆరోగ్యకర పానీయము"
OV 326

న్యూ స్పీడ్
రికార్డు ఫిలిం

"స్టాకులు ఇప్పుడు అభించుచున్నవి
గ్రాత్త గెవార్టు స్పీడ్ రికార్డు ఫిలిం-గెవాపన్ 33° ఇంత వరకు వాడిచూడ లేకున్న ఫోటోగ్రాఫర్లు గ్రాత్త కథనాలు మెంట్లు ఇటీవల వచ్చి యున్న వనియు ఇత్యాదు గెవార్టు లీల క్లుప్తపరిచబడ్డను స్టాకులు అభిస్తున్న వనియును తెలిసికొన వలసినదిగా కోరుచు

Sole Import rs:
సోల్ ఇంపోర్టర్లు:
అల్లయిడ్ ఫోటోగ్రాఫిక్సు లిమిటెడ్
Allied Photographics Limited
BOMBAY & CALCUTTA & MADRAS
బొంబాయి - కలకత్తా - మద్రాసు.

మహిళామణుల ఉద్యోగాలు

క్రిందటి యుద్ధం, విశ్వపరివ్యాప్తమైనదన్న విషయం, అధికార, అనధికార అభిజ్ఞతలన్నీ అంగీకరించినమాటే అరోజుల్లో కొంతమంది మహిళామణులకు, పర్సులంగా శిక్షణనివ్వటం జరిగింది

ఈ మహిళామణుల తరిఫీదు పూర్తి అయిందని అనుకోగానే, వారి శిక్షణ బాధ్యతను వహిస్తున్న అధికారులు పై అధికారులకు ఆ విషయాన్ని తెలియజేశారు పై అధికారులు ఈ వార్తనిని పరమానంద భరితులై నమూట నిజమే గాని, కాస్తో కూస్తో అనుమానంకూడా వచ్చారు. పరీక్ష, స్వయంగా పరీక్షించి చూద్దామనుకున్నారు. ఆ మహిళలను పరీక్ష చేయటానికి ఒక కుర్రవాణ్ణి నిర్ణయించారు.

పర్సులంతా పరీక్షకు సిద్ధమయ్యారు పరీక్ష యేవిటంటే చెబుతానినట్టు ఊహించబడుతున్న ఒక వ్యక్తి పేలమీద బోర్డు బోర్డు అంగా పడి వుంటాడు ఈ పర్సులు, ఆ తుపాకగా క్రుణ్ణి ట్రైగర్ మీదికి ఎత్తుతుని తీసుకుపోయి అంబులెన్సు కారులో పడుకోబెట్టాలి—ఇదీ పరీక్ష

సుశిక్షితులైన ఆ నారీమణులు గబగబా ఆ ముందు భాగ్యశ్రీ చుట్టేశి ట్రైగర్ మీదికి దొర్లించారు. మోసుకుపోవటంలో, ఒక భాగ్యశాలి—యిల్లాలో కళ్ళెయో తెలీదుగాని—చెయ్యిపొగ్గేసింది బాంబో ట్రైగర్ మీదినుంచి ఆ వ్యక్తిజారి పేలమీద పడి పోవటమూ, నిశ్శబ్దంగా వున్నవాడికి, అకారణంగా, పొడెయ్యి తొలిగిపోవటమూ జరిగింది

"ప్రమాదో ధీమతామపి" అన్నారు సుశిక్షితులైన పర్సు ఆ వ్యవహారంలో కూడా ఒకొక్కప్పుడు ప్రమాదము నేదిసంభవించవచ్చునే ఉద్దేశంతో, పరీక్ష చేస్తున్న అధికారులు, ఆ తప్పిదాన్ని ఉపేక్షించినవారై, ఉపరి కొండకూడా పూర్తిచెయ్యమన్నారు.

పరేడ్ అంబ్యులెన్సు కారుదగ్గిరికి వేర పేపీ, లోపలవున్న పర్సుమీద పడుకోబెట్టారు వారిలో ఒక మహిళారత్నం, కారుతలుపు 'ధామ్ముమ' జోగ్గా విసిరేసి చేతులు దులుపేసుకుంటోంది దురదృష్టవశాత్తూ ఆ తలుపు రివ్వునపోయి బర్తుమీది తోగి బట్టతలకు కొట్టుకుని ఫీరంగిమోత మోగింది తత్ఫలితంగా, ఆ వ్యక్తికి మెదడు చెడటం వగైరా అనంతర కథాక్రమం

ఒక పత్రికా విలేఖరి తాం భోగట్టా తెలియజేస్తూ చివరను మరో చిన్ని వాక్యంకూడా కలిపాడు 'తిరిఫీదు పూర్తి అయినతరువాత ఈ పర్సులను, పంచమాంగదళ కార్యక్రమాలపాల నిర్వహణలకుగాను గాలి సుమ్మటాల ద్వారా, శత్రుదేశాల్లో వదలేస్తారు—అని

డాక్టర్ శ్రీ మురారి సిన్హా

ఉదాహరణకు పరిసరాలలో వుండే యే బస్తీనుంచో ఒక లాయరుగారు కళ్లు పరీక్ష చేయించుకోవాలని నేత్రవైద్యుడి దగ్గిరికి వచ్చాడనుకోండి ఆ వైద్యుడు తన ఫీజేమాత్రాన్ తీసుకుని కళ్లు పరీక్షచేసి ప్రిస్క్రిప్షన్ వ్రాసి యిస్తాడు కాని అంతా పూర్తిఅయిన తరువాత, ఫలానా దంతవైద్యుడి దగ్గిరికి వెళ్లి పళ్లుకూడా పరీక్ష చేయించుకోవాలండి అని సూచించి పోతాడు—చిరునవ్వు నవ్వుతూ

లాయరు పోదరుడు, పార్టీల దగ్గిర సిందుకొచ్చిందికాస్తా, మొదటి కాకిడీలోనే హరించిపోయి వుండటంచేత, కళ్లజబ్బుకు దంతపరీక్ష దేనికో అర్థం కాక తబ్రుమంటాడు

ఆ తబ్రుమనటంచూసి ఆ నేత్రవైద్య శిఖామణి మరొక చిరునవ్వు నవ్వి 'ఉద్రేక స్వభావం!— రక్తపోటు జాస్తిగా వున్నట్టుంది డాక్టర్ గారితో సంప్రదింపటం మంచిది" అంటాడు

మాశాయా! దాల్లో కంటివైద్యుడి తప్పిదం మాత్రం యేం వుంది సర్వవిధాలా రోగికి ఎహాయపడటానికి అతిసిద్ధాపత్రయమూనూ తన పరీక్షలో అలా యరుకు మూరదృష్టి లేదని తేలిపోయింది గనుక, లాయర్ కానుపడటానికి కావలసిన మార్గాన్ని సూచించాడు దీల్లో దోషమేవిటి?

ఏది యేమైనా ఒక్క టిమాత్రం మనం ఒప్పుకుతీరవలసివుంది చెడుగుగా ఏదో పరిమితమైన కొన్ని ఉద్యోగాల విషయంలో తప్ప ఇప్పుడుఅన్ని వుద్యోగాలలో ప్రవేశించటానికి మానవులందరికీ హక్కువుంది

ఈనాడు స్త్రీలు అనేక వుద్యోగాలలో ప్రవేశించుతున్నారు కాని పూర్వం, మన తల్లులకూ, మన అమ్మమ్మలకూ అలాంటి పాపకాశాలు వుండేవి కావు

ఉదాహరణకు అలిండియా రేడియో తీసుకుందాం—

ఈ వ్యవస్థలో, స్త్రీ ప్రోగ్రాం ఎనౌన్సర్ గా పనిచెయ్యొచ్చు న్యూస్ రీడర్ గా పనిచెయ్యొచ్చు ఒక టేవిటి చివరికి స్టేషన్ డైరెక్టరు కూడా కావచ్చు అంతేగాదు ఇంకా అనేక పాత్రకాశాలున్నయ్ ఎస్త్రీ అయినా సరే అలా ఒకపర్యాయం రేడియో స్టేషనుకు వెళ్లి, కంఠధ్వని కాస్త పరీక్ష చేయించుకుని కంట్రాక్టు ఫారం చుక్కల గీతమీద చిన్ని దస్కతు పెట్టేపనస్తే చాలు. ఈ గండరగోళమంతా ఏమీ ఎరగని అమాయక ప్రజమీద తన గాత్రమాధుర్యాన్ని విని రెయ్యొచ్చు డబ్బో, అరడజనో పాటలు పాడేసి, రోజుకు 50,60 రూపాయిలు జాగ్రలో పాకెట్టుకుని కులాసాగా మూర్కెట్టుకు వచ్చేస్తూ వుండొచ్చు ఎవరేజాస్తే హీతురాలు కనుపిస్తే 'అమ్మణ్ణీ! సంగీతమంటే జాకపలు సర్దా! సర్దాతో పాటు సంపాదనకూడా వస్తుంటే మరింకేంకావాలి' అనిబోధించి పెదపోజు పెట్టేయొచ్చు

నిజానికి, రేడియో ద్వారా డబ్బు సంపాదించటానికి, అబలా రత్నాలకు—ఈ మాట వాడితే చెబ్బలాట వస్తుందట్లేవుంది పోనీ—మహిళామణులకు చాలా పాపకాశాలున్నయ్ అలిండియా రేడియో వారికి మహిళా రత్నాలకు ప్రోత్సాహమివ్వాలనే తాత్పర్యంకూడా వున్నట్టు కనుపించుతుంది

ఒక రేడియోమాటే అక్కరలేదు వండి తెరవిమీద మాత్రం! — ప్రతిభా సంపత్తులు ప్రదర్శించి డబ్బుచేసుకోవచ్చు మహిళలకు కృతి దిద్యా పరత్రేశాది యంగాలలో రేండీ ఈనాడు కలియుగంలో గ్రాత్తగా కలిగింది ఇదొక గ్రాత్త అవకాశం వండి తెర మీదికి రావాలని తాపత్రయపడేముందు కాంసుం అనేకమంది లేకపోలేదు అయితే ఈ రంగంలో అభిలాష వున్నవారందరికీ అవకాశం వుంటుందని చెప్పటానికి వీల్లేదు "భగ్నహృదయాలు" ఇందులోనూ చాలా వుంటే

మహిళల విషయంలో 'భగ్నహృదయాల లెక్కవిటి గబక ప్రయత్నించటం సమంజసం ఒక్కసారి ఆ సంపదనోద్యావనంలోకి ప్రవేశం లభించిందంటే ఇక స్వర్గధామాన్ని అరచేతి అవలీలగా అందుకున్నట్టే ఫొటోను దయ చేయించదలసిందిగా అభ్యర్థించుకూ, యువకులనుంచి ఉత్తరాలు, పత్రికలలో పూర్తిపేజీ వస్తు చిత్రాలు, వీరు ధరించే పట్టుచీరెల మీద వ్యాఖ్యానాలు, మీ విలాసవిధ్రమలమీద టుమ్రీలు, ఇంటర్వ్యూలు డబ్బున్న జమీందారులనుంచి పెళ్ళి కేంలు-ఒకటేవిటి ఇంకా అనేకం ఇన్నిలక్షల జవాళా! ప్రేమపాత్రలు కావటంకంటే, జీవితంలో పొభాగ్యం ఇంకేవిటి కావాలి! ఏదో బయటకూడా మెచ్చుకుంటున్న తరుణంలోనే, దీపముండగానే ఇల్లు సర్దుకోమన్నట్టు, వాలుగు డబ్బులు పోగుచేసుకుని ఆనక-పేడ్ బెట్

* * *

ఊహించటానికి వీలైన, వీలుగాని, అన్నిరంగాలలోనూ స్త్రీలు ఈనాడు ఉజ్వలంగా ప్రకాశిస్తున్నారు సైనికశాఖవంటిదాల్లో మేజర్లుగా పనిచేస్తున్నారు పార్లమెంటులో సభ్యత్వం వహిస్తున్నారు. ఆరోగ్యమంత్రులుగా పనిచేస్తున్నారు, జేళ్లజేళ్లా రాయబారాలు నడుపుతున్నారు సైంటిస్టులున్నారు నోబెల్ బహుమానాలు కొట్టివస్తున్నారు కవయిత్రులున్నారు కండక్టర్లుకూడా వున్నారు

—ఇలా సవా అతురంగాల్లో పనిచేస్తున్నారు ఆయా ఉద్యోగాలలో ఈ మహిళారత్నాలు సుఖంగా వున్నారా అనేది చర్చనీయాంశమే. అయినా, ఆయా వృత్తి ఉద్యోగాలలో వున్నమాటమాత్రం తథ్యం

ఉదాహరణకు లాయరువృత్తిలో వున్న ఒక స్త్రీ విషయం తీసుకుందాం లాయరువృత్తిలో పోనీ లిటిగేషన్లు వగైరా రథసంతా వుంటుందంటే, పోనీ జాడ్జువృత్తి, జాడ్జువృత్తిలో రోగులు రొచ్చుపెంటే పోనీ సైంటిస్టు, పెద్ద రంగంలో రోమాన్సు తక్కువగా వుందంటే పోనీ సినిమాస్టార్, లేకపోతే సైనికశాఖలో పనిచేస్తున్న మగో అమ్మాయి — సుఖసౌఖ్యాలు అనుభవిస్తున్నారా!

ఉన్నస్థాయి చెడగొట్టకుండా వుండటం ఉత్తమోత్తమం అన్నారు పెద్దలు కనుక పెద్దమనిషి!

ఆ నాటికాలమంచీ, నేటివరకూ, యావత్ప్రపంచంలోనూ మహిళామణులు సర్వదుఃఖాలూ యీ రాంగా గుత్తకు పుచ్చుకున్నవృత్తి భార్యావృత్తి—ఇది అనేకకాలాలతో కూడుకున్న ఉజ్వలమైన జీవనం

స్త్రీల హక్కులనుగురించి అనేక తర్జన భర్జనలు విన్నాం స్త్రీలకు జరిగిన అన్యాయాలు జాబితా మనకు భటీయంగావచ్చు, ఉత్తమా యిల్లా లంటే యేవిటో విన్నాం అల్లాంటి యిల్లు లికి పంపంలో వున్న గౌరవ స్థానం యేవిటో మనకు అర్థంకాకపోతే కాదు సమాన బాధ్యతలు, స్త్రీ స్వాతంత్ర్యం, సవాలక్ష విన్నాం, వింటున్నాం—విసుగెత్తి పోయింది

గౌరవాభివాదములతో యావత్ప్రపంచంలోనూ అనుకు లందుకుంటున్న మహాచిత్రం ఒకటివుంది ఫ్రేమ్సు ఒడిలో ధరించివున్న మేరీచిత్రం ఇప్పటికి 2 వేల సంవత్సరాలు గడిచినా, గౌరవ ప్రతి పత్రులలో ఈ చిత్రాన్ని మించగల మరోచిత్రం ఇంతవరకు సృష్టి కాలేదు

కనుక మన మహిళా రత్నాలను మన మొకటి అడుగుదాం — అడిగి లాభం లేకపోయినా—ఉత్తమ యిల్లాండ్రుగా వుండటంలోనే పూజనీయులుగా వున్నారు,

ఇతరులను అనుకరించాలనే బలహీనతతో లేకుండా ఉపజ్ఞాధురంధర లైన స్త్రీలు ఒక్క విషయాన్ని యోజించవలసివుంది పురుషునకు సహాయపడటానికి విచారించి ప్రతి స్త్రీ ఉద్యోగంలోప్రవేశించితే తన మానవ జీవితం ఏవిధంగా తయారౌతుంది?

(యస్ వి యస్)

HTC
DIESEL Engines
7,10 & 21 HP

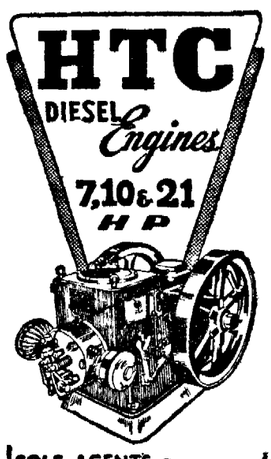

SOLE AGENTS -
HONESTY TRADING CORP.
BEAUMONCHAMBERS, MEDOWS ST.
FORT, BOMBAY!

మీబిడ్డజబ్బుగానుండి అవస్థపడు చున్న యెడల బి సి పి డబ్లియు

గ్రైపు మిక్చర్

దివ్యంగా పనిచేయును
అతిశీఘ్రము పిత్తము ఇంక విరేచనములు, వంద్రువచ్చుకాలమునపసాధారణముగకలుగు జబ్బులు వగయిరా అన్నిటిని తుడుచును.
BENGAL CHEMICAL
కలకత్తా బొంబాయి, కాన్పూరు.
ఏజంట్లు: ఎఆ దేశాయి గొండర్ కో.
41 బందరువీధి మద్రాసు.

ధాతువర్ధని

ఉక్కిసత్వమునకు ఎంతో ప్రసిద్ధి కాన్న నాన్నలు బలహీనత గుండెదడ మేహము మతిభ్రమ అతిమూత్రం మొదలగు రోగాలు ఇంద్రియమును వృద్ధిపరచి అధిక సంతోషగతి కలిగించును ధరా రు 4-12-0 పి పి. రు 0 14 0
వైద్య మార్గంలో ప్రఖ్యాతి
ఇండియన్ మెడిసిన్ హౌస్
బకింగ్ హాంపేట విజయవాడ 2.
(ఆంధ్ర ఆయుర్వేద వైద్యశాల)

(9 వ పేజీ తరువాయి)

టపాకాయల సర్దా

మనిషూరుకు తిరగలేదని యేడుపు

మల్లు - పండుగ! పండుగ! హెచ్చరిక! తిట్టకూడదు

మల్లు ఇంతకీ టపాకాయలు బడెటు పంగతి జాన్నా? జ్ఞాపకం చేశావు కదే అమ్మా—లేకపోతే పండుగపూటా మేపుగయేదున్నూ కూర్చోవలసిందేనా?

[పెద్దవాడు గదిలోనుంచి బయటికివస్తూ]

పెద్ద అబ్బబ్బబ్బా! వెధవజాతరా మీరూనూ! ఇవతల రామకుంటున్నా నన్న సంగతి కూడా జ్ఞానంలేదు పిల్లకి-ఒకటే అల్లరి

రామూ పండగ పూట కూడా 'హర్టిల్స్' అంటూ కూర్చుని కొత్త కులాపాగా రోలు రోకలి కొట్టుకో నివ్వకపోతే ఎలా అన్నాయ్

పెద్ద పిడికెడు వెధవ తెలివి నోరు మూయ్యి! అర్థం పర్థంలేని పన్లు-ఎందుకురా డబ్బు తగలేసి టపాకాయలు కొల్పటం దేశం నోరెండ తిండికి గుడ్డికి ముఖంబాచి అల్లాడి చస్తుంటే పండుగట పండగ

మల్లు: పోనీ యీ పూట ఉపవాస దీక్ష పూని తిండిమాత్రం తినేస్తాంలే అన్నాయ్! టపాకాయలు కొనుక్కుంటాం రెండురూపాయలు పారెయ్

పెద్ద టపాకాయ టపాకాయలు! ప్రజానీకం మంచి డబ్బు గుంజడానికి పెట్టబడిదారీ వర్గాలు రేపెట్టిన ఈ మాయ్లూపడి, ఎన్నాళ్లు ఇంకా యీ అజ్ఞానంలో కొట్టుకుపోవటం

మల్లు: (రామూమబుజంగోకి రహస్యంగా) ఏవిట్రా పెద్దన్నాయ్ చెలుతున్నది?

రామూ: కమ్యూనిజం అంటాడు అదుపకు అన్నయ్య టపాకాయలమ్మే వాళ్లమీద కోపంగా వున్నాడు

పెద్ద: ఏమన్నా బంటయిందా అక్కలేస్తోంది!

తల్లి: పండగపూటా అప్పుడే అక్కలేవిటి "పిండివంటా అదీకావద్దూ! పెత్తిన సూరి పెట్టుకుందువుగానిలే!-

పెద్ద: అయ్యో బాబోయ్! తిలంటి గ్రంథం పడుపుదామనా!

రామూ: కమ్యూనిజం ప్రకారం పండుగకాదు తిలంటిపోసుకోకపోవటమే లేదోలే

పెద్ద: (రామూవంక ఉరిమిచూస్తాడు) కొత్త అలా బల్లి కాళ్ళ అన్నాగాగొట్టాడు (బెళ్ళిపోతాడు)

రామూ: కమ్యూనిజంలో పండుగలవిగా టపాకాయలవిగా విశేషం వుందిగాని, కాస్త్రాదులమీద విశేషం వున్నట్టు లేదు

తల్లి! అతిగా పేలకు; వాడికి ఒళ్లు మండిందంటే అసలే నుంచివాడు గాడు

రాము: ఛీఛీ! అలా అనకూడదే అమ్మా! అన్నయ్య మంచివాడు కాకపోతే ఎవిటి?-చిన్నవాళ్లం మేము పెద్దవాళ్లే అలా అనొచ్చునా

[పిధివాకిట్లో తండ్రినొంకు]

తండ్రి: పిలకాయా! ఈ పిధి పెట్టుకు ఇలా పగలగొట్టిందెవరూ

మల్లు (రామూను మోచేతోతో పొడుస్తూ) ఏవిట ఎరగనట్టు మాట్లాడేవేం

రామూ నోరు మూయ్యి! పిధి పెట్టుమీద నేవనలు కొట్టుంది

మల్లు - నేనా కొట్టింది!

(తండ్రి రెండు చుంకల్లోనూ రెండు తాటాకు బుటలతో లోపలికొస్తాడు-బుట్టలు రెండూ క్రింద దింపుతూ)

తండ్రి (భార్యతో) పిధిలో పిధవ తెవరో రోలు రోకళ్లుచ్చుకు గడపలు పగలకొడుతుంటే చూసుకోక పోతే ఎలా! ఆగడపని ఇప్పుడేవిట చెయ్యాలి!

[రామూ, మల్లూ చేతుల్లో వున్న రోలురోకళ్లు గబగబా మట్టలా గుడే బుల్లో దోపేస్తారు]

తల్లి పిధిలోకొళ్ళో మనవిధవ లేనో

తండ్రి:-పిల్లకి రోలు రోకళ్లెక్కడివి?

తల్లి ఎక్కడివేవిటి? కొనుక్కొచ్చారు

తండ్రి డబ్బెక్కడిది?

తల్లి -వె

[రామూ జాలిగా తల్లివంక జూసి చెప్పబద్దని సంజ్ఞ చేస్తాడు చెంపలు వేసుకుంటాడు]

తల్లి పెద్దపెట్టున కోకన్నాలు పడుతుంటే, వాదగ్గిరో రూపాయి యుంటే పారేశాను

తండ్రి -నువ్వే బాల్గనిలా పాడు చేస్తున్నావ్—ఆ ఇనపముక్క లెట్టి పిసెవర కణతనో పొడుపుంటే ఆనక కూర్చుని యేడుస్తావ్—ఏవిరా అవి ఇలా తెండి!

రామూ: ఇచ్చెయ్యి రా మల్లూ! టపాకాయ లొచ్చాయిగా

(ఇచ్చేస్తాడు)

తల్లి:-టపాకాయలు ఇన్ని పోసు కొచ్చావెందుకు!—డబ్బుతగ లెయ్యి టాలేవిటని పెద్దవాడు యింకా కాక చిరాకుపడ్డాడు కూడాను

తండ్రి -వాడు చిరాకు పడటానికేవుంది—చిన్నప్పుడు వాడు మూత్రం యేడవలేదుట గాని—పిల్లల సంగతి యిప్పుడిప్పుడే వాడికి కొలా అర్థమవుతుంది! వాడి కడుపులో ఒక కోయిగబుపో ఏర్పడితే తేగాని వాడికివన్నీ అర్థం కావు

తల్లి -పండగ పూటా, కోడల్ని యింట్లో లేకుండా కంపితిరి—అందుకనే గాబట్టు వాడు తలంటి కూడా పోసుకోకుండా చిరాగ్గా బయటికి బల్లిపోయాడు

తండ్రి -పాగుంది—నీ ముచ్చట యెలాంటిదో వాళ్లముచ్చటా అలాంటిదే—కడుపుతోవున్న పిల్ల పండగ పూటా కొత్తచీర కట్టుకుని యింట్లో తిరుగుతుంటే చూసుకోవాలని వాళ్లూ మా బాపడ్డారు—కడుపు తీసి యెరిగినవాణ్ణి కాదని గొలా అనమన్నావ్? పిల్లేకూడా రమ్మని పాపం ఆ పెద్దమనిషి యెంత ఇజ్జతనాడు—వీడికి ముద్దూ ముచ్చటా తెలీదు—మొరటు మనిషి

తల్లి వాడికి యిలాంటివన్నీ యిష్టం వుండవుండీ అదో తిరహామనిషి!

తండ్రి వంట త్వరగా కానియ్యి అలా పిధిలోకి వెళ్ళొస్తాను

తండ్రి పిధిలోకి వెళ్ళగానే ముగ్గురు పిల్లలూ బుట్టలమీద యెగబడతారు తల్లి బుట్టలు లాక్కుంటూ వుండగానే మొగపిల్ల లిద్దరూ పెరో గుప్పెడు తల్లిలా గుంజేస్తారు — తన కేమీ అందక చిన్నది ఏడుస్తుంది — ఒక నిప్పెట్టెతీసి పిల్ల చేతిలో పెట్టేసి తల్లి మాత్రం తగులడదు

రామూ!, మా కాళ్ళు అవమ్మ అవకాశం— పేరెడంతే లేదు-

తల్లి: అబ్బ! ఏవిట్రా అన్నమాటం ఆ పెబ్బలాటలూ! పోనీ వాణ్ణేకాల్చ నివ్వకూడదుట్రా?

రామూ - (రుపరుపలాడుతూ) ఇదిగో నీమొహానే తగలేసుకో పేపలు టపాకాయలు కాల్చనేకాల్చను (ముఖం చిట్టెపంత చేసుకుని ఇంట్లోకి వెళ్లిపోతాడు)

మల్లు - అమ్మా! యీ చిచ్చుబుడ్డి కాలటం లేదే- పట్టేదగా పరుపులా గుందీ

తల్లి - తనకు చేతగాదు ఒకర్ని కాల్చనివ్వడు- మెంపాం దాని మీద కెటి ఊదకు- లేవిపోని రభస- అలా అవతల తగలేసి లే చి రా - ఇవన్నీ కొవడ్డో మెంట్లో అంటే అయిన వినిపించుకోడు

[రామూను చెయ్యిబట్టుకు తీసుకు వస్తూ]

తండ్రి ఎందుకు వీడు లోపలికొచ్చి యేడుస్తూ పడుకున్నాడు

తల్లి చిచ్చుబుడ్డితోసహా యిద్దరూ దెబ్బలాడుకున్నారు

మల్లు! వెధవ చిచ్చుబుడ్డి! పోనీ వాణ్ణే కాల్చమను- ఇంత మాత్రానికే యింత రాద్ధాంతం చెయ్యాలి గాబ్బు!—ఎవరు ముట్టిస్తే పేలిపోయింది

తల్లి ఈ బుద్ధి ఇంకా కాక్కడికి పోయింది!

రామూ - నాకేం అక్కర్లేదు—వాణ్ణే ముట్టించమను

తల్లి - వాడిచేత గాలేదు కాయకాపోయి వెలిగించుకో- పండుగపూటా పంతోషంగా టపాకాయలు కాల్చుకునే సమయంలో యేడుస్తూ కూర్చోకండి! (భర్తతో) దగిలుండి ఆ టపాకాయలు తలో పాలుగూ పంచండి దెబ్బలాడుకోకుండా

తండ్రి - పెద్దాడు బయటికి రాలేదేం?—

తల్లి - లోపలే కూర్చొని పడుపుకుంటున్నాడు— పిలిస్తే కళకళస్తాడే పెంపని పిలవలేదు

తండ్రి ఇంట్లోకివెళ్ళి గది గుమ్మంలోనుంచి తొంగిచూస్తూ!

తండ్రి పెద్దబ్బాయ్!అంతా పిధిలో పంతోషంగా టపాకాయలన్నీ కాల్చుకుంటూ సర్దా చేస్తుంటే- అలా బయకొచ్చి రాలేదేమిరా!

పెద్ద, వాళ్లి అల్లరం కూడ్తుంటే నాకు పంతోషం గాదు— దుఃఖం వుంటుకొస్తుంది—తా వాడికి ఏవిటి కూడుకు పోయి అనందం-నాకు బోధపడటంలేదు

తండ్రి పంతోషానికి పంతోషం దుఃఖానికి దుఃఖం విడివిడిగా అనుభవించటం నేర్చుకోకపోతే మానవుడు జీవించలేడు- ఆ చీకటిగదిలో నుంచి బయటికిరా— ఏమీ తెలియని అమాయకులైన పిల్లలంతా టపాకాయలు కాల్చుకుంటూ మహానందంతో చిందులు త్రొక్కుతున్నారు రా! బయటికి పోయిమాట్లాడాం

అభినందనలు

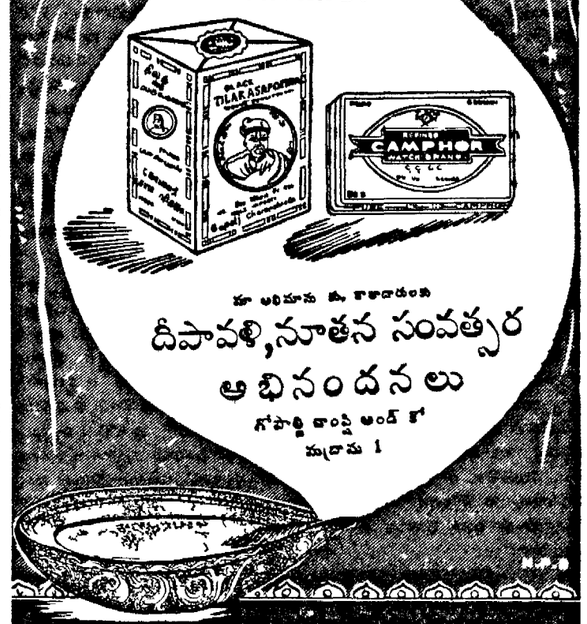

మా అభిమాన మిత్రులందరికి
దీపావళి, నూతన సంవత్సర
అభినందనలు
గోపాల్జీ చాంప్షి అండ్ కో
మద్రాసు!

GOPALJI CHAMPSHI & Co.
30. GOVINDAPPA NAICK STREET, MADRAS .1.

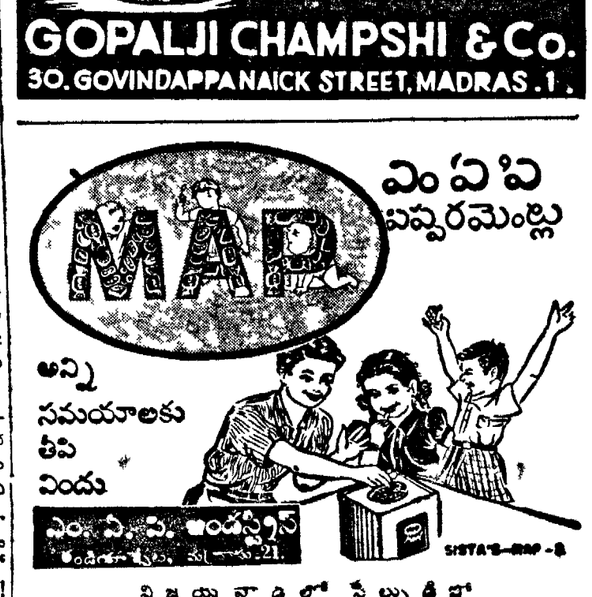

విజయవాడలో సేల్సుడిపో